

Opvang Oekraïense vluchtelingen

Op Ria's zolder leiden oma, en dochter hun eigen leven

Nu de oorlog het derde jaar in gaat, wonen steeds minder Oekraïners in bij gastgezinnen. Ria Edelman huisvest nog altijd drie generaties op haar zolder. "Zij hadden een gewoon leven, net als wij."

Door Jeroen van Raalte

Toen twee jaar geleden de eerste Oekraïense vluchtelingen aankwamen in Nederland, wist Ria Edelman (75) wat haar te doen stond. "Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden mijn ouders een Joods meisje in huis," vertelt ze, zittend aan haar eettafel. "Ik vond dat ik nu, zonder gevaar voor eigen leven, ook iets kon doen."

Edelman besloot de zolderverdieping van haar ruime bovenwoning in het Statenkwartier beschikbaar te stellen aan Oekraïners. Ooit woonde ze hier met een heel gezin. Haar man en zij hadden beiden kantoor aan huis. "Nu ik alleen ben, heb ik al die ruimte niet meer nodig." Een aannemer plaatste een keukenblok, bracht elektra aan en legde een nieuwe vloer – de douche met wc zat er al. Haar eigen slaapkamer verhuisde een verdieping omlaag. Binnen korte tijd had ze een volwaardig appartement van zeventig vierkante meter in de aanbidding.

Sinds anderhalf jaar verblijven drie generaties van de familie Ivasko op haar zolder. Oma, moeder en dochter. Ze wonen gratis in en dragen alleen wat bij aan de energierekening. "Van mij hoeven ze voorlopig niet weg."

Gastgezinnen

Zaterdag is het twee jaar geleden dat Russische troepen Oekraïne binnenvielen. Sindsdien vluchtten meer dan honderdduizend Oekraïners naar Nederland, van wie er ruim drieduizend neerstreken in Den Haag. Bijna de helft van hen verblijft in opvangplekken van de gemeente, zoals het SoZa-gebouw.

De rest vond zelf onderdak, bijvoorbeeld bij een gastgezin. Maar nu de oorlog het derde jaar in gaat, wonen steeds minder Oekraïners in bij 'gewone' Hagenaars. In januari zetten vier hulporganisaties een punt achter hun samenwerkingsverband RefugeeHomeNL, dat vluchtelingen koppelde aan gastgezinnen. Van beide kanten is het animo sterk afgenomen, verklaarde de organisatie. Omdat de oorlog aanhoudt, zoeken Oekraïners naar meer structurele huisvesting.

Niettemin woont de familie Ivasko nog altijd op de 'Fred'. Onlangs nog heeft Edelman het onderdak weer met een aantal maanden verlengd. Het bevalt haar goed. "Het enige wat we delen, zijn de stofzuiger en de wasmachine. Soms zien we elkaar dagen niet. Daarom houd ik dit zo lang vol. Ik ben best op mezelf. Het zit niet in mijn karakter om voortdurend mensen om mij heen te hebben."

Raketten

Met weinig meer dan een trui en een spijkerbroek kwam Yana Ivasko (27) naar Nederland. Kort na de Russische invasie ontvluchtte ze met haar moeder en baby hun woonplaats Vinnytsja, een stad zo groot als Utrecht, nadat raketten het plaatselijke vliegveld hadden verwoest. "Ik dacht dat het voor één of

Yana Ivasko en haar dochter Emma. Twee jaar geleden vluchtten ze uit Oekraïne naar Nederland.

twee maanden zou zijn," vertelt ze in het Engels. Aanvankelijk vonden ze onderdak bij iemand in een krappe woning. Totdat Ivasko op het strand van Scheveningen een Oekraïense vrouw ontmoette, ook een jonge moeder. "Onze kinderen gingen met elkaar spelen. Zij vertelde me over een lieve vrouw die nog plek in huis had."

Die vrouw was Edelman. "Ik had meteen een klik met ze," vertelt zij. In de eerste week van hun verblijf werd dochter Emma één jaar oud. Op stel en sprong organiseerde Edelman een partijtje met taart. Haar eigen kleinkinderen kwamen langs. "Ik had zo met Yana te doen. De eerste verjaardag van je kind, dat moet memorabel zijn. En dan zijn er geen mensen bij die je kent. Verschrikkelijk."

De oorlog drukt zwaar op Ivasko's gemoed. Haar vader vecht met een seniorenbataljon aan het front en raakte al gewond. "Hij zit tweehonderd meter van de frontlinie," vertelt ze. "Hij heeft meerdere onderscheidingen gekregen voor dapperheid." Haar broers dienen in de hoofdstad Kyiv en in de haven van Odessa. Zij zit hier in spanning. "Het is nog steeds zo moeilijk," zegt ze geëmotioneerd. "Niemand geloofde dat dit kon gebeuren. Soms kan ik het nog steeds niet bevatten." Ze onderhoudt weinig contact met andere vluchtelingen. "Elk gesprek voert uiteindelijk naar de oorlog. Sommigen zijn hier gelukkig, maar die hebben geen geliefden aan het front."

Eenmaal kwam haar vader langs. Hij had een week verlof van het front. "En

net die dag gingen ze hier in de straat met enorme machines de tramrails uit het wegdek slopen," vertelt Edelman. "Het hele huis trilde." Yana's vader, herstellende van een oorlogswond, bleek gevoelig voor plots kabaal. "Heel even dacht hij dat de oorlog ook hier was uitbroken."

Baantjes

Inmiddels heeft de helft van de Oekraïense vluchtelingen in Den Haag tussen de 15 en 65 jaar betaald werk. Anders dan voor asielzoekers bestaan er voor hen geen belemmeringen om aan de slag te gaan. Ivasko, van huis uit basispsycholoog, heeft verschillende baan-

tjes gehad. Ze is dankbaar voor de kansen die ze krijgt, maar de werkomstandigheden laten vaak te wensen over. Zo duldde een horecabaas geen minuut pauze en liet een werkgever haar groenten snijden in een ijskoude ruimte. "Ik zoek een stabiele baan waarbij ik met

'Elk gesprek met Oekraïners voert uiteindelijk naar de oorlog'

'Soms zien we elkaar dagen niet. Daarom houd ik het zo lang vol'

De zolderverdieping van Ria Edelman (midden) is een volwaardig appartement.

moeder

Foto's: Eveline van Egdom

kinderen kan werken.”

Om haar draai te vinden, volgt ze taallessen. Zes uur per week. Edelman, die ooit 'taalmaatje' is geweest, bracht haar al wat woordjes bij. “Zolang je uitspraak beroerd is, kun je niet goed communiceren,” weet zij. “Het is beter om grammaticale fouten te maken, dan dat je de 'ui' niet kunt uitspreken.” Op de crèche pikt de 2-jarige Emma al aardig wat Nederlands op. “Daar kunnen moeder en oma nog een puntje aan zuigen,” lacht Edelman.

De toekomst is met onzekerheid omgeven. Oekraïense ontheemden mogen tot volgend jaar maart in de EU blijven. Wat daarna komt, is ongewis. Brussel kan de tijdelijke bescherming niet nogmaals verlengen. Gemeenten roepen op tot een langetermijnperspectief, maar dat blijft vooralsnog uit. Intussen daalt het draagvlak voor de opvang van Oekraïners licht, al staat nog altijd driekwart van de Hagenaars er positief tegenover. “Zij hadden ook een gewoon leven, net als wij, tot de oorlog uitbrak,” zegt Edelman.

Met een grote glimlach komt Emma de zoldertrap op gesneld en valt ze Ivasko in de armen. Yana's moeder Olena heeft haar opgehaald van de crèche. De familie laat de gezellige kinderkamer zien, waar Emma geestdriftig aan de slag gaat met het beschilderen van paaseieren. Edelman kijkt haar ogen uit. Ze is al in geen tijden op de zolder geweest, erkent ze. “We hebben ontzettend veel geluk,” zegt Ivasko opgetogen. “Ria heeft een groot hart door onbekenden in huis te nemen.”

De Russische ambassade aan de Andries Bickerweg.

Foto's: DHC/Steffie Galetta

Vlaggenwacht houdt stand, ook met storm

Al bijna twee jaar lang hangen buurtbewoners elke dag, ook 's weekends, Oekraïense vlaggen op tegenover de Russische ambassade aan de Andries Bickerweg. Van acht uur 's morgens tot vijf uur 's middags wisselen vrijwilligers elkaar om het uur af om te waken bij de vlaggen, een Haags protest tegen de aanval op Oekraïne.

Deze maandagmiddag houdt Dick Huizenga (88) de wacht. Toevallig was zij degene die als eerste bij de ambassade demonstreerde, vertelt ze. “Ik ben al mijn hele leven vredesactivist. Op de dag van de invasie ging ik naar de ambassade. Omdat toen net ook de vastentijd begon, besloot ik veertig dagen lang te 'vasten' met mijn tijd. Elke dag kwam ik hier om het 'Dona nobis pacem' te zingen (Geef ons vrede, red.)”

Intussen kwamen enkele buurtbewoners op het idee van een vlaggenwacht. De Oekraïense vlaggen die ze ophingen werden telkens verwijderd. Tot de buurt van de gemeente toestemming kreeg voor een dagelijkse manifestatie, op voorwaarde dat er altijd iemand aanwezig is. Ruim honderd mensen deden mee, onder wie oud-burgemeester Jozias van Aartsen.

De grootste vlag is een geelblauwe banier van 20 meter lang. Die begaf het al eens door de harde wind, maar hij is weer opgelapt, laat Huizenga zien. “We staan er altijd, ook met storm.”

Op zaterdag 24 februari vindt om 13.30 uur een solidariteitstocht plaats vanaf het Eline Vere-park naar het Lange Voorhout.

Dick Huizenga heeft vlaggenwacht bij de Russische ambassade.

Bloemen, kaarsen, foto's en brieven ter ere van Aleksej Navalny bij de Russische ambassade. | Foto: DHC/Steffie Galetta

Eerbetoon aan Navalny

‘Ik voel me leeg, een stukje hoop is verloren gegaan’

Bij de Russische ambassade ligt een bloemenzee ter nagedachtenis van Aleksej Navalny, de oppositieleider die vorige week stierf in een strafkolonie.

Door Jeroen van Raalte

Met een plechtige blik schikt Kirill (16) een bosje bloemen bij het hek van de Russische ambassade aan de Andries Bickerweg. Bedroefd en met oortjes in staart hij naar de verzameling bloemen, kaarsen, foto's en protestbordjes die sinds vrijdag aanzwelt. ‘Killed by Putin’, leest een van de vele briefjes.

Het is een spontaan eerbetoon aan Aleksej Navalny, de beroemde Russische oppositieleider die vorige week op 47-jarige leeftijd overleed in een strafkamp. Volgens zijn bewakers zou hij zomaar zijn bezweken bij een wandelingetje, maar Navalny's aanhangers weten wel beter. Zijn dood bracht wereldwijd een golf van verontwaardiging teweeg.

“Alle mensen die ik ken, zijn er kapot van,” zegt Kirill, die opgroeide in Rusland en sinds vijf jaar in Nederland woont. “Het is schokkend. Iedereen wist dat het zou gaan gebeuren, maar ik had het niet zó snel verwacht. Het doet me pijn dat mijn land dit heeft gedaan. De militarisering gaat maar door.”

Hoofdschuddend

De Haagse politie laat de rouwuitingen op hun beloop. Twee agenten bekijken aandachtig de briefjes en foto's die mensen hebben neergelegd. Ook de ambassade doet vooralsnog geen moeite om de bloemen en kaarsen te verwijderen, zoals in Rusland wel gebeurt.

Dat wil niet zeggen dat ze het eerbetoon op de ambassade appreciëren. Een man met een fiets aan de hand komt door de poort van de ambassade naar buiten. Ostenstatief schudt hij zijn hoofd in de richting van de bloemen. Dan fietst hij weg.

“Ik voel me emotioneel leeg,” zegt

Anastasia (27), nadat ze een bos bloemen en een protestbordje bij het hekwerk heeft neergelegd. ‘Sterf, Putler’, staat er in het Russisch. “En dan in nog grovere termen,” vertelt ze met een bittere grijns. “Hoewel ik niet verrast ben, had ik ergens toch verwacht dat hij het zou overleven.” Navalny werd meermaals vergiftigd, maar kon het telkens navertellen. “Een stukje hoop is verloren gegaan. Tegelijk kan dit moment aanleiding zijn voor nieuwe hoop.”

Navalnyweg

Daags na Navalny's dood klom de gepensioneerde Haagse journalist Raymond Timmermans in de pen. Hij heeft het college van B en W opgeroepen de Andries Bickerweg om te dopen tot Aleksej Navalnyweg, waarbij ‘weg’ een dubbele betekenis heeft. Een eerder verzoek om het naamloze fietspad naast de Russische ambassade het Slava Oekraïnepad (‘hulde aan Oekraïne’) te noemen, werd door de gemeente afgewezen.

Niet iedereen in Anastasia's familie rouwt om Navalny's dood. Met haar

‘Het doet me pijn dat mijn land dit heeft gedaan’

ouders kwam ze zo'n tien jaar geleden naar Nederland. Een Russisch paspoort heeft ze niet meer. “Gelukkig hebben mijn ouders me geleerd het Russische regime te haten. Maar mijn oma vindt dat er een bom op hen moet vallen. Tja, propaganda is een sterke drug.” Bloemen leggen bij de ambassade is voor haar een manier om de jongste tegenslag te verwerken. “En met andere Russische Nederlanders ga ik brieven schrijven naar gevangenen die in Rusland vastzitten voor demonstreren.”